

Intervencions de l'educador social dins l'àmbit educatiu. Experiències a Sa Pobla

Eva Muñoz Santos i Cristina López Álvarez

RESUM

El municipi de sa Pobla té 13.151 habitants; d'aquests, un 23% són persones immigrades, fenomen que també s'observa en els centres educatius. Des del Departament de Serveis Socials es duen a terme diferents tipus d'intervencions relacionades amb les dificultats que aquest fenomen crea en la comunitat i, concretament, gran part dels projectes socioeducatius són realitzats per les dues educadores socials de què disposa el departament. La finalitat d'aquests projectes és aconseguir una convivència més bona en els centres que després tingui una repercussió en el municipi, disminuir desigualtats socials dels menors i les seves famílies i, en definitiva, afavorir el desenvolupament integral de tots els menors.

RESUMEN

El municipio de Sa Pobla tiene 13.151 habitantes, de estos un 23% son personas inmigradas, fenómeno que también se refleja en los centros educativos. Desde el Departamento de Servicios Sociales se llevan a cabo diferentes tipos de intervenciones relacionadas con las dificultades que este fenómeno crea en la comunidad y, concretamente, gran parte de los proyectos socio-educativos son realizados por las dos educadoras sociales con las que cuenta el departamento. La finalidad de estos proyectos es conseguir una mejor convivencia en los centros y que después se refleje en el municipio, disminuir desigualdades sociales de los menores y sus familias y, en definitiva, favorecer el desarrollo integral de todos los menores.

Ningú educa a ningú, ningú s'educa a si mateix; els homes s'eduquen entre si, mediatitzats pel món.
Paulo Freire.

I. INTRODUCCIÓ**I.1. La immigració a sa Pobla**

El municipi de sa Pobla pertany a la Mancomunitat del Nord de Mallorca i té una extensió d'uns 48 km². Com es pot observar al mapa, sa Pobla és un municipi d'interior, la qual cosa ha condicionat des de sempre l'economia del poble. Aquesta ha estat lligada tradicionalment a la producció agrícola, sobretot al cultiu i a l'exportació de patata al Regne Unit i als països del Nord d'Europa.

A causa de l'arribada del turisme i del *boom* de la construcció, als anys setanta del segle passat varen canviar els sectors d'ocupació dels residents al municipi. En un primer moment, hi hagué un abandonament per part de la població masculina autòctona de les tasques del camp per dedicar-se a aquests nous sectors, moment en el qual les dones passaren a ocupar els seus llocs a l'agricultura. En un segon moment, la incorporació de la dona al món laboral no agrari, sobretot al sector serveis, provocà que la seva mà d'obra passàs a ser suplerta per mà d'obra d'origen immigrant, als anys vuitanta del segle passat. La mecanització de les tasques del camp provocà que la necessitat de mà d'obra fos cada vegada més petita i més puntual i això fa que gran part d'aquesta mà d'obra immigrant es dediqui al sector de la construcció. A mesura que passen els anys, cada vegada més homes immigrants comencen a treballar al sector serveis i amb la situació actual de començament de crisi a la construcció això es dona cada vegada més.

El context social de referència és el d'un municipi que té un índex significatiu de població immigrada, que ha augmentat de manera considerable des de fa dues dècades fins ara.

CREIXEMENT DE LA POBLACIÓ IMMIGRADA A SA POBLA

Fins l'any 1987 només es tenien en compte els no comunitaris.

La població immigrant al nostre municipi prové de quaranta-tres països diferents. Aquesta taula mostra els països d'origen per ordre de més a menys persones:

PAÍS	Nombre de persones empadronades
MARROC	1.918
XILE	153
REGNE UNIT	139
ROMANIA	113
ALEMANYA	94
BULGÀRIA	93
SENEGAL	83
EQUADOR	54
ARGENTINA	54
COLÒMBIA	50
ITÀLIA	49
CUBA	33
URUGUAI	22
XINA	21
FRANÇA	18
PERÚ	16
PORTUGAL	14
BRASIL	14
BOLÍVIA	13
REP. DOMINICANA	11
LITUÀNIA	11
MALI	8
POLÒNIA	7
ESLOVÀQUIA	6
DINAMARCA	6
VENEÇUELA	5
BÈLGICA	4

PAÍS	Nombre de persones empadronades
SUÈCIA	3
RÚSSIA	3
MÈXIC	2
MAURITÀNIA	2
IRLANDA	2
HOLANDA	2
FINLÀNDIA	2
ESTATS UNITS	2
CAMERUN	2
UCRAÏNA	2
TANZÀNIA	2
SUD-ÀFRICA	1
ALGÈRIA	1
GUINEA	1
REP.TXECA	1
CROÀCIA	1
TOTAL	3.038-23,10 %

Com es pot observar a la taula, els dos col·lectius més nombrosos són el magribí i el llatinoamericà:

- Llatinoamericà: 414 persones = 13,62 % del total de població immigrada.
- Magribí: 1.918 persones = 63,13 % del total de població immigrada.
- Resta de països: 23,25% del total de població immigrada.

1.2. Els col·lectius immigrants més significatius

Els dos col·lectius més nombrosos a sa Pobla són el magribí i el llatinoamericà.

La població d'origen magribí del municipi prové en la seva majoria del nord del Rif, una de les zones més deprimides del país. Pertanyen a la cultura amazigh o berber i tenen una llengua pròpia, l'amazigh o xelha, com ells l'anomenen. Normalment, només parlen aquesta llengua a la seva arribada i alguns que han estat escolaritzats al seu país parlen un poc d'àrab. La població berber prové d'una zona rural i pobre del país que des de sempre ha estat discriminada culturalment, socialment i econòmicament pel seu propi país.

L'afluència significativa de ciutadans del nord del Magrib al municipi es dona a partir de 1987. La seva arribada sempre sol ser igual: de manera irregular arriba al municipi l'home que, després d'una sèrie d'anys d'haver regularitzat la seva situació, porta la família a través de processos de reagrupament familiar. Als darrers anys, aquest procés d'immigració ha variat un poc, ja que actualment hi ha dones que arriben al municipi soles mentre la família és al seu país.

Els primers anys que arribaren a sa Pobla, la majoria treballava al camp. Després, amb el *boom* de la construcció, aquest era el sector en què la majoria dels homes treballaven. Actualment, comença a haver-hi crisi en aquest sector, la qual cosa fa que alguns s'hagin d'inserir al sector serveis i d'altres estiguin aturats.

I.3. Característiques dels menors immigrants al municipi

Com ja hem comentat, els dos col·lectius immigrants més nombrosos són el magribí i el llatinoamericà; això també es reflecteix en les dades referents als menors, com es pot observar al gràfic següent:

El menor magribí

En general, la família concedeix rols diferenciats al nin i a la nina. Això beneficia més els nins que les nines en els diferents àmbits (educatiu, domèstic, relacional-social).

Hi ha una baixa participació en activitats d'oci i temps lliure. Quant a l'àmbit educatiu, trobam que quan arriben al municipi el seu nivell curricular és molt baix, fins i tot hi ha menors que mai no han estat escolaritzats. Els menors presenten un absentisme escolar intermitent bastant elevat; en l'etapa de secundària obligatòria s'agreuja l'absentisme en les nines i el fracàs i l'abandonament dels estudis és important. Hem de dir que algunes famílies no prioritzen l'educació dels fills i, sobretot a partir dels setze anys, donen més importància a les sortides laborals que a la formació, sobretot dels nins. A més de tot això, el sistema educatiu es troba amb dificultats per fer front a aquesta nova realitat social, disposa de pocs recursos humans i econòmics i manca formació en interculturalitat.

En l'àmbit sanitari hi ha molt poc seguiment mèdic i poc control de les vacunes i de les revisions mèdiques adients.

El menor llatinoamericà

En general, la família no segueix un patró educatiu diferent per als nins i les nines. La participació en activitats d'oci i temps lliure és més significativa que en el col·lectiu magribí. Per les famílies, l'educació dels fills és una prioritat i es manifesta en el fet que tenen una relació més bona amb els centres educatius. El nivell de fracàs i absentisme no és significatiu amb relació al de la població autòctona. Això està relacionat amb el fet que no hi ha gaire diferència entre el seu nivell curricular i el del nostre sistema educatiu. El que sí que hi ha és una gran dificultat a l'hora d'aprendre el català.

En l'àmbit sanitari, aquest col·lectiu sí que realitza el seguiment mèdic adequat sense impediments.

2. L'EDUCADOR SOCIAL A SA POBLA

2.1. La figura de l'educador social als serveis socials d'atenció primària

L'educador social dins un equip d'atenció primària treballa conjuntament amb el treballador social en temes relacionats amb infants, adolescents i joves i amb les seves famílies. És un professional que fa un treball educatiu amb els menors que, per algun motiu, tenen problemes d'integració i socialització. També ha

d'intervenir quan es vulnera qualsevol aspecte referit a la protecció a menors. Però, a més d'aquesta tasca, l'educador fa una tasca de prevenció en el municipi a partir de l'elaboració de programes educatius dirigits al benestar de la població i a temàtiques específiques (lleure, drogodependències, interculturalitat, etc.).

Les funcions es poden resumir en les següents:

- Informació de recursos.
- Observar contextos, actituds, comportaments i detectar joves o grups en situació de risc.
- Contactar amb els menors, famílies o grups, observar i recollir informació sobre els problemes relacionals.
- Realitzar una intervenció educativa amb la utilització de tot tipus de recursos.
- Aconseguir una integració dels subjectes a la realitat social.
- Implicar els contextos socials que envolten el jove en el procés educatiu, en les respostes, en les necessitats i els problemes que aquests plantegen.
- Posar en relació els joves i les famílies amb les institucions.
- Possibilitar alternatives.
- Dinamitzar les relacions de convivència.

2.2. Les intervencions de l'educador dins l'àmbit de l'educació formal

Les intervencions que es duen a terme al nostre municipi per part de les educadores socials del Departament de Serveis Socials amb relació a l'educació formal s'engloben dins una sèrie de projectes que a continuació exposam.

PROJECTE SOL

Història:

Aquest projecte va ser creat l'any 2003 per part de la mediadora intercultural i l'educadora social. La finalitat d'aquesta intervenció era la prevenció de l'absentisme escolar, concretament dins el col·lectiu de nines magribines que passaven de l'etapa d'educació primària a l'educació secundària obligatòria, ja que en aquell moment, per motius culturals, hi havia un alt percentatge de nines en aquesta situació no escolaritzades a l'institut.

La metodologia del projecte es fonamentava en la realització d'activitats grupals i lúdiques amb el grup de nines durant els mesos d'estiu, amb les quals es treballava de manera transversal diferents temes: importància de l'educació, igualtat de gènere, oci i temps lliure, formalització de matrícula...

Una altra part del projecte era la informació i conscienciació dels pares sobre el sistema educatiu. L'objectiu final era aconseguir que totes les nines d'aquestes característiques es matriculassin als centres educatius.

Els resultats obtinguts sempre han estat bastant positius, ja que cada any s'aconseguia que un percentatge molt alt de nines formalitzassin la matrícula i disminuïen les taxes d'absentisme dins aquest col·lectiu, encara que es donaven alguns casos de nines no escolaritzades. Però amb aquest

projecte es tenia coneixement de quines eren i es posava en marxa una altra intervenció (protocol d'absentisme escolar).

Present:

Enguany el projecte continua en funcionament encara que hi ha hagut una sèrie de canvis, motivats per les modificacions de la nostra realitat.

Les responsables del projecte ara mateix són les educadores socials del departament, amb coordinacions puntuals amb la resta de l'equip de professionals.

El projecte va destinat a nins i nines de dotze a quinze anys que passen dels centres d'educació primària als instituts de secundària i a altres menors amb problemàtica d'absentisme. Es duu a terme durant els mesos d'estiu i es realitzen activitats setmanals.

S'ha fet difusió del projecte a tots els nins i nines i de manera voluntària hi participen els interessats.

Els objectius del projecte són:

- Treballar la importància d'anar a l'escola i d'estudiar.
- Prevenir l'absentisme escolar.
- Prevenir conductes problemàtiques a l'IES.
- Potenciar la participació en activitats d'oci i temps lliure.
- Treballar hàbits, habilitats socials i habilitats manuals.
- Treballar la comunicació.
- Donar a conèixer els diferents recursos del municipi.
- Potenciar la relació família-escola.
- Treballar la resolució de conflictes.

Dades:

Fins a l'any 2007, la població diana del projecte es reduïa a nines magribines que havien de passar a primer d'ESO i el total de nines amb què s'ha treballat durant aquests anys és aproximadament de seixanta, conseqüentment, parlem de seixanta famílies.

El curs 2007-2008 la població a la qual es dirigeix el projecte és més àmplia i els participants són uns trenta nins i nines.

PROJECTE ALTER

Aquest és un programa d'intervenció socioeducativa per a joves en risc d'exclusió escolar i social. Es duu a terme des del Govern de les Illes Balears, en col·laboració amb els ajuntaments. Al municipi de sa Pobla es duu a terme el projecte des del curs 2005-2006.

Els destinataris són joves de catorze a setze anys amb fracàs escolar, risc d'abandonament del sistema educatiu i risc d'exclusió social.

Els objectius són:

- Aconseguir que els joves continuïn vinculats al centre educatiu i treballin uns mínims educatius.
- Donar als joves la possibilitat d'una formació més pràctica i adaptada als seus interessos.
- Treballar hàbits i habilitats socials.
- Facilitar una continuació de la formació professional o d'una futura inserció social.
- Aturar processos d'aïllament o marginació social.

La responsable del projecte al municipi és l'educadora, en coordinació amb el Departament de Serveis Socials i els centres educatius.

Dades:

Des de l'any 2005 han participat al programa un total de vint-i-set joves.

KIF KIF

Història:

Aquest projecte va néixer l'any 2003, com a resposta a una demanda d'un centre escolar del municipi. La demanda es feia motivada per les dificultats d'integració i el comportament disruptiu d'uns menors immigrants dins el grup classe. Es va crear des dels serveis socials, en col·laboració amb l'associació Pa i Mel, amb la qual es duen a terme diferents projectes.

El nom del projecte és una paraula àrab que significa «iguals».

En aquell moment, l'objectiu era treballar amb el grup classe, dins el centre educatiu i en col·laboració amb el professorat, per tal de millorar la convivència entre els alumnes i el coneixement i el respecte de les cultures que es trobaven al municipi.

Aquest objectiu principal, amb el pas dels anys i els canvis que hem observat, s'ha ampliat i modificat per tal d'atendre una realitat canviable i dinàmica.

Present:

Actualment, la finalitat del projecte Kif Kif és treballar habilitats socials i valors dins un espai en el qual els nins i nines passen molt de temps i s'hi produeixen moltes relacions.

El projecte es realitza dins les aules i l'educador, juntament amb el tutor, executa les dinàmiques de grup, jocs, debats i reflexions amb les quals es treballen els diferents objectius, que són:

- Treballar valors com, per exemple, respecte, solidaritat, tolerància...
- Promoure actituds actives i participatives.
- Desenvolupar les habilitats socials dels joves.
- Aconseguir que els professors donin continuïtat al projecte.
- Aconseguir una relació positiva entre els alumnes del curs (compartir, col·laborar, considerar...).
- Donar eines al professorat per treballar les habilitats socials i la interculturalitat.
- Implicar activament els professors i tutors (preparació del projecte, realització de les activitats i avaluació del projecte).

Cada projecte Kif Kif està adaptat a les necessitats de cada grup.

PROJECTE HABILITATS SOCIALS

Història:

Aquest projecte es va realitzar el curs 2004-2005 com a resposta a la demanda de l'IES Sa Pobla per treballar habilitats socials i prevenir el consum de drogues a dues aules del centre. En aquestes aules hi havia un important nombre de joves amb dificultats de relació entre iguals i amb els professors i uns indicadors de possibles primers consums entre algun d'ells.

Aquest projecte es va dur a terme durant sis sessions repartides durant el primer i el segon trimestre. La metodologia utilitzada durant el desenvolupament del projecte era molt participativa i dinàmica, amb la realització de tècniques de jocs de rol, de reforçament i retroacció. El desenvolupament de les activitats era totalment flexible i es va anar modificant i adaptant a les necessitats dels joves.

L'objectiu principal del projecte d'habilitats socials és potenciar relacions interpersonals correctes i prevenir problemes desadaptatius, així com eliminar i/o reduir possibles dificultats interpersonals.

Com a objectius específics podem assenyalar els següents:

- Conèixer què són les habilitats interpersonals.
- Prendre consciència de la importància d'aquest tipus de conductes.
- Desenvolupar habilitats de negociació.
- Conèixer i reflexionar sobre el tema de les drogues, els seus mites...

Present:

Aquest projecte no ha tingut continuïtat, tot i que l'avaluació va ser molt positiva, tant per part dels serveis socials com per part dels tutors dels grups. L'equip directiu d'aquell moment va decidir no tornar-lo a repetir.

No es descarta la possibilitat de realitzar qualche tipus d'intervenció similar.

Dades:

El projecte es va realitzar a dos grups classe, per tant, amb un total aproximat de quaranta joves i dos tutors.

PROTOCOL D'ACOLLIMENT DE FAMÍLIES NOUINGUDES AMB FILLS EN EDAT ESCOLAR

Aquest protocol engloba acollir les famílies i informar-les sobre recursos municipals i escolarització dels menors, facilitar a les famílies el contacte amb els agents socials oportuns i seguir l'adaptació familiar al municipi.

El Departament de Serveis Socials de sa Pobla actua com a oficina d'escolarització. Per tant, tots els menors que arriben al nostre municipi han d'acudir a les nostres oficines per sol·licitar centre escolar. Així, ens convertim en el primer recurs que coneix i atén els nouvinguts.

Els darrers anys hi ha hagut un augment progressiu de demandes d'escolarització. Algunes d'aquestes famílies arriben al municipi amb manca d'informació sobre l'accés a recursos, amb desconeixement de l'entorn o en situació de necessitat (econòmica, d'habitatge, social...), la qual cosa implica una detecció i una feina des dels serveis socials.

Els objectius generals del nostre protocol d'escolarització són:

- Facilitar l'escolarització als infants i joves nouvinguts.
- Detectar possibles necessitats socials de la família.
- Informar sobre els recursos municipals de sa Pobla.
- Facilitar l'accés als recursos sociocomunitaris.
- Detectar situacions de risc dins les famílies i dels menors.

El protocol conté dues fases: la d'acolliment i la d'adaptació.

A la primera fase, la família és entrevistada pel treballador social. En aquesta primera entrevista s'intenta fer una detecció dels problemes i necessitats que puguin presentar. S'informa dels recursos del municipi i se sol·licita el centre escolar.

A la segona fase, l'educadora s'encarrega de fer un seguiment escolar del nin per treballar el procés d'integració dels infants. Si és necessari, es deriva a diferents recursos: oci i temps lliure, reforç escolar, centre de salut...

Durant el curs 2007-2008, s'han realitzat 115 escolaritzacions, de les quals un 65% són de menors nouvinguts; la resta dels menors pertanyen a famílies que ja vivien a sa Pobla i que no varen realitzar l'escolarització dels menors en el termini de matrícula ordinària a causa de manca d'informació del procés d'escolarització.

CAMPANYA D'ESCOLARITZACIÓ DE NINS I NINES DE TRES ANYS

Història:

Aquesta campanya es duu a terme des del Departament de Serveis Socials des de l'any 2002. Els professionals encarregats de realitzar-la eren la mediadora intercultural i l'educadora social. La finalitat era treballar, amb les famílies d'origen immigrant, la importància de l'escolarització dels nins abans dels sis anys (edat d'escolarització obligatòria).

Les activitats realitzades es fonamentaven en l'enviament de cartes a les famílies i la realització de visites i entrevistes.

Present:

Aquesta campanya s'ha dut a terme tots els anys des del seu inici. Els canvis que s'han produït fan referència als professionals que el desenvolupen que, en aquest moment, són les educadores socials.

Dades:

Enguany s'ha treballat amb cinquanta famílies que tenen nins de tres anys amb l'objectiu d'aconseguir que escolaritzin els fills per al curs 2008-2009.

Encara no s'han pogut observar els resultats d'aquesta intervenció, ja que s'han realitzat algunes escolaritzacions d'aquests menors durant el període ordinari, però encara es poden realitzar com a escolaritzacions tardanes.

PROTOCOL D'ABSENTISME ESCOLAR

L'absentisme escolar és un problema educatiu, però també social. L'absència de nins i nines dels centres educatius reflecteix uns mecanismes de relació amb l'entorn i unes condicions socials concretes i determinades.

La marginació, el desarrelament i la pobresa són circumstàncies que tenen un pes indubtable en la proliferació d'aquest fenomen entre els més joves. En conseqüència, l'absentisme escolar és un factor que condicionarà negativament el futur educatiu i la integració social dels infants. Per aquest motiu, des del Departament de Serveis Socials de sa Pobla es va crear el protocol d'absentisme escolar, amb el qual es treballa d'una manera coordinada amb tots els agents implicats (centres educatius, Conselleria d'Educació, Policia Local, Direcció General de Menors i de Família...).

Les passes a seguir en casos d'absentisme són les següents:

1. El centre escolar és el primer que ha d'intervenir, ha de parlar amb la família i l'alumne i intentar solucionar el problema. En el cas que no s'hagi solucionat, es deriva per escrit al Departament de Serveis Socials.
2. Des dels serveis socials, les figures de l'educadora i la treballadora social intervenen i realitzen entrevistes amb la família i el menor, fan visites a domicili per observar l'entorn del menor, es reuneixen amb el centre educatiu i la família... Després de totes aquestes intervencions, si no se soluciona l'absentisme, es deriva al policia-tutor.
3. El policia-tutor actua i cita la família a les dependències de la Policia Local i, en cas de no-compareixença, realitza visites al domicili per establir contacte i posar en coneixement de la família i del menor que s'incompleix la normativa d'escolarització obligatòria fins als setze anys.

Normalment, els casos d'absentisme se solucionen quan intervenen els professionals de Serveis Socials amb la família i amb el menor i, com a molt tard, quan arriben a la tercera fase en la qual

intervé el policia-tutor. Els casos més resistents, que solen ser aquells en els quals la família no col·labora amb els serveis socials, es deriven a la Fiscalia de Menors i a la Direcció General de Menors i de Família.

El curs acadèmic 2007-2008 es varen rebre dels diferents centres educatius de sa Pobla i de l'EOEP d'Inca trenta-cinc casos d'absentisme, dels quals dotze es varen derivar al policia-tutor i vuit es varen derivar als serveis de protecció de menors i a la Fiscalia de Menors.

TALLER DE BEQUES

Història:

Aquest projecte es va crear l'any 2006 per part de les educadores socials i la mediadora intercultural.

La realitat ens mostrava que molts de nins i nines d'origen immigrant i altres en situació de risc presentaven dificultats durant el curs escolar per obtenir el material i els llibres escolars, ja que, en molt de casos, la seva situació econòmica era precària. A més, per les diferents dificultats que presentaven algunes famílies, no havien demanat les ajudes de material escolar del Ministeri d'Educació. Per tant, es va decidir realitzar dues o tres sessions durant el període de sol·licitud per explicar als pares la manera en què s'havien de complimentar les ajudes i quina era la documentació necessària.

Els dos objectius principals són:

- Prevenir la manca de material durant el curs escolar i les conseqüències que se'n deriven.
- Donar eines i coneixements a les famílies sobre ajudes que poden aprofitar.

Present:

Aquest taller continua realitzant-se amb la mateixa finalitat i metodologia.

Enguany es va realitzar el taller durant el mes de juny.

Dades:

Enguany hi han participat unes trenta famílies.

3. CONCLUSIONS

Tots sabem molt bé que la societat exclou moltes persones per diversos motius: diferències polítiques, religioses, econòmiques, culturals, racials, de sexe... Però el pitjor de tot és que l'educació, en comptes de ser un instrument per transformar la societat, es converteix moltes vegades en instrument de reproducció d'aquesta i accentua les situacions de desavantatge amb els nombrosos nins que arriben a l'escola.

La rigidesa del sistema tradicional d'ensenyament o la imposició de models poc adequats a la realitat dels països són font constatat de segregació i exclusió social. Per això, una de les grans preocupacions

de la UNESCO és transformar els sistemes educatius per convertir-los en vertaders instruments d'integració social que permetin la plena participació dels ciutadans a la societat.

Durant els darrers anys, el municipi de sa Pobla ha experimentat un canvi significatiu dins l'àmbit social i cultural, s'han creat noves necessitats i n'han canviat d'altres. En aquest article, hem intentat reflectir la nostra feina com a educadores socials, una feina que es dirigeix a cobrir totes les necessitats que presenten els nins i joves del municipi. La figura de l'educador social no és tan llunyana de l'educació formal. Hem pogut observar durant aquests anys que les relacions dels educadors socials amb els centres educatius s'ha fet més forta i s'ha treballat conjuntament per resoldre una gran varietat de problemes. La demostració d'aquesta afirmació està en els projectes que s'han creat per afavorir la convivència a les escoles, en l'interès per apropar la família a l'escola i en l'esforç per aconseguir que els nins i nines immigrants s'adaptin a la nostra societat. Pensam que no solament som els educadors socials i els professionals dels serveis socials els que hem d'intervenir, sinó que han de ser tots els agents socials, els diferents recursos i serveis, els que s'han d'implicar i coordinar per poder aconseguir canvis reals.

La vida d'una persona es desenvolupa dins diferents àmbits: social, familiar, laboral, educatiu... i nosaltres, com a educadores socials, hem de treballar tots aquests àmbits, no els podem deixar de banda, ja que tots estan interrelacionats i tots conformen el conjunt de la persona. Per això, és important destacar que tots els projectes que duem a terme conjuntament amb les escoles ens ofereixen la possibilitat de detectar necessitats dels nins i nines que requereixen una intervenció més individualitzada. A partir d'aquí, podem treballar no solament amb els infants o joves i l'escola, sinó també amb les famílies.

3.1. Valoració de la feina feta

la valoració, per part nostra, del treball realitzat amb relació a intervencions dirigides o en col·laboració amb els centres educatius és molt positiva, ja que pensam que és una feina necessària i que nosaltres, com a agents socials, som un vincle important entre el sistema educatiu i la població en situació de risc.

Hem d'assenyalar que la finalitat dels nostres projectes és aconseguir una convivència més bona als centres i, en general, un desenvolupament més bo dels menors dins el seu entorn. Sí que s'han creat com a resposta a noves necessitats produïdes pel fenomen migratori, però no van dirigides exclusivament a treballar amb aquesta població, sinó que es vol incloure i implicar tota la població, ja que la realitat la formam tots.

És important tenir en compte que, en general, a les polítiques socials s'hi destinen menys recursos dels que s'hi haurien de destinar i, concretament, als departaments de serveis socials tampoc no es destinen tots els recursos que es necessitarien per tal de realitzar les diferents intervencions. Això vol dir que la nostra feina es podria ampliar moltíssim si disposàssim de més recursos humans i materials.

Un altre tema que volem assenyalar és la necessitat de realitzar accions conjuntes entre els diferents recursos i institucions. És allò que s'anomena treball en xarxa, bàsic per poder aconseguir i mantenir

els canvis. Concretament, parlant dels centres educatius, la nostra experiència ens demostra que cada vegada més les escoles i els instituts ens demanen realitzar accions conjuntes per tal de fer front a les diferents necessitats amb què es troben dia a dia, encara que la nostra esperança és que, de cada vegada, estiguin més implicats a poder donar resposta als problemes dels seus alumnes, dels nostres joves.

3.2. Propostes de futur

com hem comentat a la valoració, la nostra il·lusió és que els centres educatius de cada vegada estiguin més compromesos a dur a terme altres tipus d'intervencions menys lligades a l'educació tradicional, amb què es puguin donar resposta als canvis i moments de la nostra societat. Nosaltres pensam que a l'escola no solament s'han de treballar aspectes de continguts curriculars, sinó que s'han de treballar els diferents aspectes del desenvolupament dels nins, ja siguin habilitats, hàbits, valors... Pensam que els joves han de rebre una educació integral, que s'ocupi dels diferents aspectes de la seva personalitat i que l'escola, com a agent socialitzador, ho ha de permetre i fomentar, juntament amb les famílies i altres agents.

Per tot això, la nostra proposta de futur és arribar a crear més projectes dins els centres educatius, conjuntament amb els professionals de l'educació formal, i treballar diferents aspectes que puguin afavorir el desenvolupament dels nins i joves. És molt important la prevenció i, des dels centres educatius, es pot realitzar una bona feina de prevenció de conductes de risc.

Els centres escolars presenten una realitat cada vegada més complexa. Aquest aspecte de vegades deriva en situacions problemàtiques que requereixen respostes educatives de caràcter global. Per això, pensam que és important treballar per aconseguir una implicació més gran de les famílies, a partir de la seva participació dins el centre, i integrar la figura de l'educador social dins els espais de l'educació formal.

Els educadors socials tindrien, entre d'altres funcions, la de col·laborar en els processos de socialització i desenvolupament personal dels alumnes, la d'elaborar programes de convivència en el centre educatiu i entre sectors de la comunitat educativa, la de prevenir i compensar dificultats d'adaptació social i personal (prevenció de l'assetjament escolar) i la de participar en la resolució de conflictes en l'àmbit relacional de l'alumne dins el centre escolar. També, hauria de propiciar el desenvolupament d'activitats educatives, lúdiques i esportives a partir de programes de salut escolar i educació per a la salut, d'activitats complementàries extraescolars i de programes per evitar l'absentisme escolar. A més, els educadors haurien de ser mediadors entre el centre escolar i les famílies.